

Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama

Temmuz - Ağustos 2009 | Sayı: 4 | 13 TL

Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nde (ÖİS) Problem Çözme Becerilerinin Ölçülmesi, Etkinlik ve Sorularla Örneklendirilmesi ve Değerlendirilmesi

artık biliyorsunuz

artık biliyorsunuz

Cito Eğitim Araştırma Ölçme Değerlendirme Danışmanlık ve Ticaret Ltd. Şti. Adına İmtiyaz Sahibi ve

Editör

Ömer Ahmet Konak

Yayın Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Giray Berberoğlu

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Giray Berberoğlu
Prof. Dr. Petek Aşkar
Doç. Dr. Nükhet Demirtaşlı
Doç. Dr. Kutlay Yağmur
Dr. Çiğdem İş Güzel
Uzm. Serkan Arıkan
Uzm. Çiğdem Özgen Tuncer

Yazı İşleri Koordinatörü

Özgü Baykal

Reklam Bölümü

Mustafa Gemalmaz
Tuğba Çelik
Arkin Konak

Grafik, Tasarım

Simsoft Bilgisayar Teknolojileri Ltd. Şti.
T: 0312 210 00 46 F: 0 312 210 00 47
www.simsoft.com.tr

Yazılı izin alınmaksızın alıntı yapılamaz, basılamaz, fotokopi vb. yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılamaz.

Yönetim Yeri

Cito Türkiye Ofisi
Galyum Blok B 13 ODTÜ
Teknokent Ankara
T: 0312 210 17 67 F: 0312 210 17 68
www.cito.com.tr turkiye@cito.com

Baskı

Bozkar Kağıt Matbaacılık Pazarlama
Sanayi Tic. Ltd. Şti.
T: 0312 342 32 17 – 18

Basım Tarihi ve Yeri

17 Ağustos 2009-Ankara

Kapak Konusu

Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nde (ÖİS) Problem Çözme Becerilerinin Ölçülmesi, Etkinlik ve Sorularla Örneklendirilmesi ve Değerlendirilmesi

Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama
İki ayda bir yayınlanır

ISSN No: 1309-0526

İÇİNDEKİLER

Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nde (ÖİS) Problem Çözme Becerilerinin Ölçülmesi, Etkinlik ve Sorularla Örneklendirilmesi ve Değerlendirilmesi

3 Editörden - Eğitimin Hedefleri

Ömer Ahmet Konak

6 Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Yayın Kurulu

9 Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nde (ÖİS) Problem Çözme Becerilerinin Ölçülmesi, Değerlendirilmesi, Etkinlik ve Sorularla Örneklendirilmesi ve Değerlendirilmesi

Çiğdem İş Güzel

21 Öğrenme ve Değerlendirme Süreçlerinde Web 2.0

Petek Aşkar
Gökhan Akçapınar

29 Fen ve Teknoloji Dersi Öğretmen Adaylarının Farklı Öğretim Metotları Uygulama Becerilerinin Geliştirilmesini Etkileyen Faktörler

Özgül Yılmaz

35 PISA 2006 Fen Bilimleri Okuryazarlığı Alanında Ülkelerin Performansları ile Milli Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişki

Özgü Baykal

45 Eğitim Dünyasında Cito

46 Özel Tekden İlköğretim Okulu'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

50 Mimar Sinan Özel Okulları'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

51 Antalya Özel Alara İlköğretim Okulu'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

52 Özel İlkem İlköğretim Okulu'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

53 Konyaaltı Koleji Özel Müzeyyen Çelebioğlu İlköğretim Okulu'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

54 Özel Kemer İlköğretim Okulu'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

55 İSTEK Özel Antalya Yeditepe İlköğretim Okulu'nda Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

56 Cito Türkiye Eylül Ayı'nda İzmir'de

57 Cito Türkiye'nin Önümüzdeki Aylarda Gerçekleştireceği Etkinlikler

57 Cito Türkiye 3. Öğrenci İzleme Sistemi Konferansı'nı Gerçekleştiriyor

Editörden

artık biliyorsunuz

Eğitimin Hedefleri

Ömer Ahmet Konak

Bu yıl, Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ve Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) sonuçlarının açıklanmasından sonra kamuoyunda yapılan tartışmaların, geçen yıllara kıyasla farklı olduğu söylenebilir. SBS ortalama sonuçlarının düşüklüğü, "Eğitimin kalitesi nasıl yükseltilir?" sorusunu gündeme getirdi. Devamında ÖSS'de otuz bin öğrencinin sıfır puan aldığı açıklanınca, konunun "vahameti" neredeyse bütün basın organlarında dile getirildi. Ancak, "sorunun çözümünden" ziyade "sorumluların teşhisi", konu ile ilgili yazıların ve söylemlerin ortak noktasıydı. Faturayı yeni atanan bakana, ya da ondan önceki bakana çıkaranların yanında, eğitim sorununu Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına kadar yayanlar da oldu. Çözüm önerisi ise hiç yoktu. Yani, ilköğretim programlarında önemli yer tutan "sorun çözebilme becerisi"ni, bir toplum olarak edinme zorunluluğu bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Tabii, bu arada bazı yetkililerin "Sınav soruları zordu" gibi talihsiz demeçleri, işin "tuzu biberi" olmuştur.

Aslında bu yıl alınan sonuçlar, son yıllardakinden çok farklı değildi. Eğitimdeki "vahamet" çoktandır biliniyordu, ama önceki yıllarda, dikkatler daha çok, "birinciler" üzerinde yoğunlaşıyordu. Basın, "birincilerin" nasıl başardığını "analiz" ediyor, okullar ve dershaneler "birinci" çıkarmanın yollarını arıyor; çıkaramayanlar da "mevcut birincileri" "transfer" etmek için uğraşıyordu. Bu bağlamda, bu yıl, sorunun reklâmlarla geçiştirilemeyecek kadar ciddi olduğu anlaşıldı, denilebilir.

Otuz bin öğrencinin sıfır puan almasını, şu veya bu şekilde izah etmeye çalışanlar olmuştur, olmaktadır veya olacaktır. Ancak, sıfır puan alan iki bin beş yüz öğrencinin hâlihazırda üniversite öğrencisi olması, çok acı bir gerçektir! Bir veya birkaç yıl önce üniversitede okumaya hak kazanacak kadar puan alan bir öğrenci, üniversitede bir süre eğitim gördükten son-

ra, tekrar sınava girip sıfır puan alıyorsa, çıkarılması gereken sonuçlar çok nettir. Birincisi, her yıl yapılan üniversiteye giriş sınavları arasında, bilgi ve beceri bazında, bir ilişki yoktur; ikincisi, sınavların ne ölçtüğü ve sınavlardan alınan puanların ne içerdiği bilinmemektedir.

Bu durumda, "Üniversitede okumaya hak kazananları nasıl bir eğitim bekliyor?" sorusu gündeme geliyor. Dünyadaki üniversiteler belirli ölçütlere göre değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler; yayın sayısı (bilgi üretme), yayınlara yapılan gönderme oranları ve sayıları gibi ölçütler bazında yapılmaktadır. Ortaya çıkan verilere göre, Türkiye'deki üniversitelerin durumu hiç açıcı değildir. Yani elemelerden "başarılı" çıkan öğrencilerin öğrenim görecekleri üniversitelerin başarıları tartışılır düzeydedir.

Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nden (ÖİS) elde edilen verilere göre, ilköğretime başlayan öğrencilerde eğitime "hazır bulunuşluk" açısından bir sorun olmadığı; ancak eğitim süresince, sınıf düzeyi yükseldikçe, üst düzey düşünme becerilerini edinemedikleri daha önce açıklanmıştı.

Özetle, ilköğretimden itibaren başlayan "eleme" amaçlı "çoktan seçmeli soru çözmeye" dayalı eğitim, bir yandan çağın gereksinimlerine uygun becerileri edinemeyen bir toplum yaratırken, diğer taraftan eleme sonucunda "başarılı" diye adlandırılan ve üniversiteye gönderilen küçük bir kesimin neyi, nerede, nasıl öğreneceği ve hayata nasıl hazırlanacağı konusunda da bir perspektif sunmamaktadır!

Türkiye'nin, genç nüfusu itibarıyla 21. yüzyılın ilk çeyreğinde şanslı bir demografik süreçten geçeceği; 2025 yılında çalışabilir nüfusun toplam nüfus içindeki oranının en yüksek noktaya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ancak bu demografik fırsatın getiriye dönüşmesi için bazı koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir. Eğitim açısından; çalışabilir nüfusun eğitilmiş (yaygın eğitim) ve eğitimin çağın gereksinimlerine göre düzenlenmiş olması (kaliteli olması) koşul olarak belirtilmekte; koşulların yerine getirilmemesi durumunda ise, söz konusu fırsatın tehdiye dönüşebileceği öngörülmektedir.

Başka bir ifadeyle "eğitim" ülkenin en önemli sorunudur. Toplumun bütününe ilgilendirmektedir. 2025 yılını hedefleyen somut planlar bazında, toplumsal bir bilinçle, bilimsel yöntemlerle çözümler üretilmelidir. Çoktan seçmeli soru bazında eğitimin ve anlaşılır bir ölçütü olmayan eleme sınavlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Eğitimle ilgili her kişi ve kurum sorumluluk duymalı ve "elini taşın altına" koymalıdır!

Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama'nın bu sayısında, ilköğretim programlarından hareketle ve eğitimin kalitesini arttırmaya katkıda bulunmak amacıyla; öğretmen faktörü, sınıf içi etkinlikler, internet teknolojilerinin eğitimdeki rolü konularının yanında Cito Türkiye ÖİS üyesi bir okulun konu ile ilgili deneyimleri ayrı ayrı makalelerde tartışılmaktadır.

Eğitime yapılan yatırımların eğitimin kalitesini artıran önemli bir faktör olduğu muhakkaktır. PISA çalışmalarına katılan ülkelerin performansları ile milli gelir düzeyleri arasındaki ilişkiler araştırıldığında ortaya dikkat çekici bir durum çıkmaktadır. Eğitimin kalitesinde, eğitime ayrılan bütçenin oranı önemlidir; ancak, bütçenin büyüklüğü kaliteyi belirleyen tek faktör değildir! Özgü Baykal'ın makalesinde bu konuya açıklık getirilmektedir.

Matematiksel problemin ne olduğu, problem durumunun ne gibi ölçütlere sahip olması gerektiği, problem çözme adımları, problem çözme becerisinin kazandırılması için yapılması gereken sınıf içi etkinlikler ve soru örnekleri, söz konusu becerinin diğer alt alan ve boyutlarla ilişkisi, Dr. Çiğdem İş Güzel tarafından irdelenmektedir.

Öğretmen adaylarının farklı metot ve stratejileri öğrenme ve uygulama becerilerinin geliştirilmesi, eğitim fakültelerinin programlarında önemli yer tutmaktadır. İlköğretim programlarının hayata geçirilmesi için öğretmenlerin hangi becerilere sahip olması gerekmektedir? Öğretmen adaylarının farklı öğretim metotları uygulama becerilerinin geliştirilmesini hangi faktörler etkilemektedir? Doç. Dr. Özgül Yılmaz Tüzün makalesinde bu soruları özgün bir araştırmadan edindiği bulgular bazında yanıtlamaktadır.

İnternetin eğitimdeki rolü gün geçtikçe artmaktadır. İnternet teknolojilerinde eğitimle ilgili olarak ne tür gelişmeler yaşanmaktadır? Bu gelişmeler, öğrenme ve değerlendirme süreçleri açısından ne anlam ifade etmektedir? Bu konu Prof. Dr. Petek Aşkar ve Gökhan Akçapınar'ın makalesinde tartışılmaktadır.

Cito Türkiye ÖİS'i uygulayan okulların sayısı gittikçe artmaktadır. Bu sistemin eğitime katkısı nedir? Bu sistemden nasıl yararlanılır? Cito Türkiye ÖİS'in ilk üyelerinden Özel Tekden İlköğretim Okulu eğitim uzmanlarından Hüseyin Akar ve Nuri Akar'ın konu ile ilgili gözlem ve deneyimlerini içeren yazısı yeni üye okullar için örnek teşkil etmektedir.

Cito Türkiye eleştiri yapmayı ve çözüm önerisi sunmayı bir bütünün parçaları olarak görmektedir. Diğer taraftan sadece kuramsal bazda yapılan önerilerin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu bağlamda Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS) kapsamında yapılan ampirik çalışmalar sonucunda elde edilen veriler, Cito Türkiye'nin sunduğu önerilerin çıkış noktasını oluşturmaktadır. İlköğretim programlarına ve etkinlik örneklerine yönelik eleştiri ve önerilerimizden sonra, Bakanlık tarafından, kısmen de olsa, yapılan düzeltmeler veya güncellemeler memnuniyet vericidir. Ancak, sonuç almak için, ÖİS'in yaygın bir şekilde kullanılması ve ÖİS kapsamında elde edilen verilerin bir plan dâhilinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Yayın Kurulu

ÖMER AHMET KONAK
Editör

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde okudu. Daha sonra, Rotterdam (Hollanda) Yüksek Okulu'ndan Türkçe öğretmeni olarak mezun oldu. Yüksek lisans öğrenimini Tilburg Üniversitesi (Hollanda) Dilbilim Bölümü'nde tamamlayan Konak bir yıl boyunca Harvard Üniversitesi'nde (Center for Middle Eastern Studies) araştırmacı öğrenci olarak çalıştı. Hollanda'da bulunduğu süre içinde çoğunlukla İki Dillilik üzerine çalışmalar yapan Konak, bu ülkede yayınlanan Levende Talen (Yaşayan Diller) dergisinin yayın kurulunda üye ve Türkçe Öğretmenleri Derneği'nin başkanı olarak da görev yaptı. Test Geliştirme Uzmanı olarak girdiği Cito'da uzun yıllar değişik alanlarda ve ülkelerde çalışmalar yaptı. 2006 yılından itibaren Cito Türkiye Genel Müdürü olarak görev yapmaktadır.

PROF. DR. GİRAY BERBEROĞLU
Yayın Kurulu Başkanı

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Eğitiminden lisans, aynı okulun Eğitim Fakültesi'nde Fen Eğitimi alanında yüksek lisans derecelerini aldı. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme programında doktorasını tamamladı. Doktora sonrası Amsterdam Üniversitesi ve Educational Testing Service'te kısa süreli çalışmalar yaptı. Fulbright bursiyeri olarak Massachusetts Üniversitesi'nde doktora sonrası araştırmalar yaptı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevinde de bulunan Berberoğlu, halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Aynı zamanda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Araştırma ve Geliştirme Biriminde danışmanlık yapmaktadır. Cito Türkiye Bilim Kurulu Başkanlığı'nı yürüten Berberoğlu'nun araştırma konuları başarının ölçülmesi ve başarıyı etkileyen faktörler, madde yanlılığının belirlenmesi, kültürler arası ölçme sonuçlarının geçerliği ve yorumlanması üzerinde yoğunlaşmaktadır.

PROF. DR. PETEK AŞKAR
Yayın Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Petek Aşkar, eğitimi TED Ankara Koleji, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nde tamamlamıştır. ODTÜ'de Eğitim Bölümü, daha sonra ise Eğitim Bilimleri-Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent ve doçent, Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü-Matematik ve Bilgisayar Eğitimi Anabilim Dalı'nda doçent ve profesör olarak çalışmıştır. Akademik çalışmalarını, Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde sürdürmektedir. Dr. Aşkar'ın, ölçme ve değerlendirme, matematik eğitimi, bilgisayar destekli eğitim, bilgisayarların eğitimde yayılımı ve e-öğrenme konularında yurt dışı ve yurt içinde çok sayıda yayını bulunmaktadır. Öğretim görevinin yanı sıra, okullarda ve ulusal düzeyde eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri uygulamaları ile ilgili birçok projeye katılmıştır. Ayrıca Dr. Aşkar, Milli Eğitim Bakanlığı, ÖSYM, TÜBİTAK, IBM, vb. kurumlarda danışman ve araştırmacı olarak çalışmıştır. Halen ÖSYM Yürütme Kurulu üyesidir.

DOÇ. DR. NÜKHET DEMİRTAŞLI
Yayın Kurulu Üyesi

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'ndeki lisans ve Psikometri bilim dalındaki yüksek lisans öğreniminin ardından, doktorasını Ankara Üniversitesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler/ Ölçme ve Değerlendirme Bilim dalında tamamladı. TÜBA doktora sonrası araştırma bursu ile Minnesota Üniversitesi'nde (Amerika) ziyaretçi öğretim üyesi olarak incelemelerde bulundu. Halen Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde öğretim üyeliğini sürdüren Demirtaşlı, Ölçme ve Değerlendirme, psikometri konuları ile ilgili lisans ve lisansüstü dersler vermektedir. Ayrıca birçok eğitim bilim dergisinde hakemlik yapmaktadır. Demirtaşlı, Cito Türkiye Bilim Kurulu Üyesi, Eğitim Koordinatörü ve Sosyal Bilimler alanı Grup Başkanıdır.

DOÇ. DR. KUTLAY YAĞMUR
Yayın Kurulu Üyesi

Lisans derecesini Orta Doğu Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği, yüksek lisans derecesini ise Macquarie Üniversitesi (Avustralya) Linguistik Bölümü'nden aldı ve burada araştırmacı olarak çalıştı. İkinci yüksek lisansını Eğitim Bilimleri alanında Charles Sturt Üniversitesi'nden (Avustralya) aldı. Doktorasını Nijmegen Üniversitesi Linguistik Bölümü'nde (Hollanda) tamamladı. Yağmur'un toplum dilbilim ve dilbilim alanında çok sayıda bilimsel yayının yanı sıra birçok konferans, workshop ve seminer çalışmasına da katılmıştır. Halen Tilburg Üniversitesi Çokdillilik ve Kültür Bölümü'nde öğretim üyesi olan Yağmur; Cito Türkiye Bilim Kurulu Üyesi ve Türkçe alanı Grup Başkanıdır.

DR. ÇİĞDEM İŞ GÜZEL
Yayın Kurulu Üyesi

Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü, Matematik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda tamamladı, yüksek lisans ve doktora eğitimi süresince aynı bölümde araştırma görevlisi olarak görev yaptı. Tübitak doktora sonrası araştırma bursu ile Columbia Üniversitesi (Amerika), Teachers College, Mathematics Education Bölümü'nde doktora sonrası çalışmalarını yürüttü. Cito Arnhem'de psikometri alanında kısa süreli çalışmalar yapan İş Güzel'in araştırma konuları matematik başarısının ölçülmesi ve başarıyı etkileyen faktörlerin kültürler arası karşılaştırılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Cito Türkiye Bilim Kurulu üyesi olan İş Güzel, Matematik Alanı Grup Başkanlığı yanı sıra Psikometri çalışmalarını ve bu alanda Cito Arnhem iletişim koordinatörlüğünü yürütmektedir.

UZM. SERKAN ARIKAN
Yayın Kurulu Üyesi

Boğaziçi Üniversitesi Matematik Öğretmenliği Bölümü'nden lisans, Ohio Devlet Üniversitesi'nden (Amerika) "Eğitimde Kantitatif Araştırma, Ölçme ve Değerlendirme" alanında yüksek lisans derecesi aldı. Halen ODTÜ Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi bölümünde doktora tezini yazmaktadır. Özel bir lisede matematik öğretmeni olarak ve ÖSYM'de Test Araştırmacısı olarak çalıştı. Cito Arnhem'de psikometri alanında kısa süreli çalışmalar yaptı. Cito Türkiye Bilim Kurulu üyesi olan Arıkan; Fen ve Teknoloji Alanı Grup Başkanlığı yanı sıra Psikometri çalışmalarını ve ÖİS uygulamaları koordinatörlüğünü yürütmektedir.

UZM. ÇİĞDEM ÖZGEN TUNCER
Yayın Kurulu Üyesi

Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden lisans, Ankara Üniversitesi Program Geliştirme Bölümü'nden yüksek lisans derecesi aldı. Sınıf öğretmenliğinin yanı sıra bilgisayar öğretmeni olarak da görev yaptı. Halen Cito Türkiye Kapsam Koordinatörlüğü ve Cito Türkiye Bilim Kurulu üyeliği görevlerini yürütmektedir.